

INDUSTRIA DE TUTUN DIN REPUBLICA MOLDOVA – ACTUALITATE ȘI PERSPECTIVE DE DEZVOLTARE

A. Deliu,

Universitatea Tehnică a Moldovei

Economia oricărei țări se manifestă prin totalitatea ramurilor și activităților economice desfășurate sub aspect tehnologic și social-economic, volumul de activitate ale căror diferă, în dependență de utilitatea lor în viața și activitatea oamenilor și/sau a societății.

Industria de Tutun din Republica Moldova este una din ramurile specifice ale industriei prelucrătoare, care apare ca componentă de bază în cadrul economiei naționale a Republicii Moldova.

Datele expuse în tabelul 1 permit urmărirea locului și rolului industriei prelucrătoare în economia națională, fapt ce impune necesitatea dezvoltării și extinderii ei.

Tabelul 1. Ponderea tipurilor principale de activități în crearea produsului intern brut.

Indicatorii	Anii						
	1995	1998	2001	2002	2003	2004	2005
Produsul intern brut, total	100	100	100	100	100	100	100
din care:							
Valoarea adăugată brută, total	89	85	88	87,3	85,2	85,9	83,6
din care:							
Agricultură	29	25,8	22,4	21,0	18,3	17,6	14,2
Industrie, total	25	16,7	18,7	17,3	17,6	17,1	17,0
din care:							
- Industria prelucrătoare	23	14	15,8	14,9	15,4	14,5	14,5
Construcții	4	3,2	3,1	3,0	2,9	3,4	3,5
Comerț	8	10,3	12,0	11,1	10,8	10,6	10,6
Transporturi	5	7,3	10,4	10,0	10,8	11,8	12,1
Alte activități	20	26,1	23,6	26,9	27,1	27,7	28,2

Însă urmărind evoluția creării PIB se observă o modificare esențială în structura economiei, schimbare legată de tipurile de activități desfășurate, respectiv vizată de posibilitatea mobilității factorilor de producție.

La baza menținerii industriei prelucrătoare, ramură a sferei producției materiale, creatoare principală de venit național, aflată în fruntea economiei naționale decenii în șir, se află industria alimentară. Ea se manifestă cu o pondere suficient de înaltă în volumul producției industriale (tabelul 2), deoarece, în mare măsură, depinde de existența și dezvoltarea sectorului primar nemijlocit în țară (vezi tabelul 1), cu toate că nu este exclus importul anumitor tipuri de producție agricolă, exercitarea

căruia contribuie la obținerea unei producții industriale mai competitive.

Tabelul 2. Structura producției industriei alimentare și a producției industriei de tutun în volumul producției industriale totale a Republicii Moldova.

Indicatorii	Anii									
	1995	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Industria, total, mil. lei	4265,2	5981,9	7190,8	8167,7	10427,6	12624,1	15963,1	17533,0	20770,2	
din care:										
- Industria prelucrătoare, %	83,6	70,1	68,1	82,1	80,4	82,9	86,3	86,6	87,5	
din care:										
- Industria alimentară, %	56,6	50,0	47,0	54,2	54,5	55,6	56,4	54,2	52,9	
din care:										
I. Industria alimentară și a băuturilor, %	52,8	45,9	40,8	48,1	49,3	52,4	53,6	51,7	50,8	
din care (exclusivitate):										
- Fabricarea produselor de panificație, %	5,4	5,0	4,5	5,2	4,6	4,0	3,6	4,2	3,4	
- Industria de prelucrare a cărnii, %	6,1	3,5	4,0	4,0	3,5	4,0	3,9	3,6	3,2	
- Industria produselor lactate, %	3,7	3,1	3,0	4,0	4,0	3,9	3,5	3,8	3,6	
- Fabricarea vinului, %	10,8	15,0	11,4	16,9	19,7	21,9	21,2	20,6	20,0	
II. Fabricarea produselor din tutun, %	3,8	4,1	6,2	6,1	5,2	3,2	2,8	2,5	2,1	

Studiul comparat și structural expus ne permite să urmărim locul și rolul Industriei Alimentare și a Industriei de Tutun în economia națională, fapt ce impune necesitatea dezvoltării și extinderii lor, în măsura utilității.

Analizând evoluția industriei alimentare pe perioada 1995-2005 putem observa că ea se manifestă cu o pondere considerabilă, variind în limitele 47,0-56,6 % din totalul producției industriale. Ponderea industriei de tutun în producția industrială este neesențială și variază în limitele 2,1-6,2 %. Dar dacă urmărim limitele de dezvoltare a unor ramuri din cadrul industriei alimentare și a băuturilor producția cărora ține de rația zilnică a omului, cum ar fi industria panificației, industria de producție, prelucrare și

conservare a cărnii, industria produselor lactate, aceste ramuri dețin aproximativ un același nivel de pondere, respectiv 3,4-5,4; 3,2-6,1; 3,0-4,0. Desigur, industria de tutun nu poate fi comparată cu industria de fabricare a vinurilor (10,8-21,9 %), dar ponderea pe care o deține, indiferent de faptul că e considerată ca o ramură neprestigioasă, deoarece producția finală, dar și procesul de fabricare al ei sunt dăunătoare sănătății omului, o face să fie considerată o ramură strategică și de perspectivă în cadrul economiei naționale.

Desigur, prosperarea unei societăți este în dependență deplină de calitatea vieții și nivelul de trai, de starea de sănătate a populației, respectiv și una din direcțiile politicii sociale a statului constă în asigurarea unui nivel înalt al calității vieții, dar trebuie de menționat că consumul individual se redă prin cerințele, doleanțele resimțite de a însuși anumite bunuri, cum ar fi în cazul dat consumul produselor de tutungerie, care nu sunt elemente de rație zilnică alimentară.

În pofida faptului că viața contemporană impune un mod sănătos de trai, moment ce este impus de nivelul de cultură și civilizație al indivizilor și comunităților, Industria de Tutun are perspective de a activa, deoarece producția ce poate fi produsă de ea este utilizată mai larg. Pe lângă asigurarea cu țigări și țigarete a consumatorilor, există și alte forme de satisfacere a nevoilor lor față de aceste tipuri de producție, cum ar fi: utilizarea în industria farmaceutică - prin utilizarea nicotinei ca ingredient de bază; în parfumerie – extragerea uleiului eteric din frunzele de tutun. În sectorul primar produse din tutungerie pot fi utilizate în: fitotehnie - prin utilizarea nicotinei ca material chimic pentru ocrotirea plantelor; zootehnie - prin nicotina obținută, utilizată ca adaos chimic (microelement) în hrana animalelor și păsărilor; industria de celuloză – prin trunchiurile de tutun, ca materie primă la producerea hârtiei de calitate înaltă; în complexul militar.

Urmărind datele tabelului 2 observăm că ponderea industriei de tutun în volumul total al producției industriale nu este stabil, înregistrând atât creșteri cât și diminuări radicale ale volumului de producție atât față de anul 1995 cât și față de perioadele precedente. Dacă însă luăm perioada 1995-2005 se urmărește o tendință negativă de reducere de la 3,8 până la 2,1 %, ceea ce demonstrează că ramura se confruntă cu probleme majore.

Industria de Tutun a Republicii Moldova reprezintă un complex agro-industrial care cuprinde producerea tutunului fermentat și a articolelor din tutun.

Rezultatele tabelului 3 ne arată că față de anul 2000 industria de tutun se caracterizează cu o

Tabelul 3. Indicatorii principali ai activității întreprinderilor industriei de tutun a Republicii Moldova pe perioada anilor 2000-2005.

Indicatorii	Anii					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Fabricarea produselor de tutun, mil. lei	462,2	497,9	367,0	408,0	407,8	414,4
Fabricarea tutunului fermentat, mii tone	20,4	19,3	12,3	8,4	7,3	7,0
Țigări și țigarete, mlrd. buc.	9,26	9,42	6,31	7,126	7,05	6,174
Personalul mediu anual industrial – productiv, mii persoane	2,3	2,7	2,3	1,8	1,5	1,5
Numărul de întreprinderi	8	12	13	12	10	10
din care:						
- întreprinderi mari	8	8	8	7	5	4

tendință de descreștere esențială a indicatorilor naturali și valorici. Conform datelor anului 2005 se observă o creștere a indicatorilor valorici față de perioada anilor 2002-2004, însă totuși față de anul 2000 este în diminuare cu 10,3 %.

Problemele de bază, care afectează desfășurarea eficientă a industriei de tutun sunt: reducerea suprafețelor plantate cu tutun; reducerea recoltei medii a tutunului la hectar; creșterea importului produselor de tutungerie în țară, atât legal, cât și prin contrabandă; susținerea insuficientă, din partea statului, a ramurii date, neacceptând-o ca pe o ramură strategică pentru economia națională. În special este cunoscut faptul că activitățile, care suportă mari investiții, printre care, trebuie să recunoaștem, se referă și industria de tutun, de asemenea, activitățile cu riscuri mari, pe care nu le pot suporta alți agenți economici, trebuie să fie organizate sau cel puțin arbitrate în măsură convenită de către stat.

Soluționarea acestor probleme majore prin cercetarea impactului factorilor interni și externi, prin analiza complexă a acțiunii diversilor factori de influență, va conduce la redresarea situației ramurii date, fapt ce va contribui la desfășurarea activităților competitive, orientate spre acțiune, și ce va asigura o creștere economică.

Bibliografie

1. Anuarul Statistic al Republicii Moldova pe anul 2003, 2004, 2005, 2006.

Recomandat spre publicare: 29.03.2007